

Leidraad intelligente doorstart trawlvissersrij

Op een verantwoorde manier het werk
continueren binnen de 1,5 meter samenleving

Inhoud

Introductie	3
Algemene richtlijnen	4
RIVM.....	4
Aanspreekpunt/coördinator	4
Algemene maatregelen.....	4
Temperaturen	5
Richtlijn 1: schepen	5
Checklist protocollen	5
Checklist maatregelen.....	6
Knelpunten.....	7
Richtlijn 2: laden/ lossen	7
Checklist maatregelen.....	7
Knelpunten.....	9
Richtlijn 3: Technische dienst (TD)	9
Checklist maatregelen.....	9
Knelpunten.....	10
Richtlijn 4: kantoren	10
Checklist protocollen & maatregelen	10
Knelpunten.....	11
Annex	12
Annex I: voorbeeld protocol preventieve maatregelen schepen	12
Annex II: voorbeeld van Maritime Declaration of Health (MDoH)	13
Annex III: maatregelen Radio Medische Dienst.....	17
Annex IV: voorbeeld van vervoersdocument vissers.....	18
Annex V: gebruik beschermende middelen.....	19
Gebruik jasschort	19
Gebruik mondkapjes	19
Gebruik beschermende bril (ruimzichtbril).....	20
Gebruik handschoenen	20
Annex VI: Testen op COVID-19 besmetting in de zeevaart.....	22
Inleiding.....	22
Uitgangsprincipes en randvoorwaarden.....	22
Vragenlijst	22
PCR-test.....	23
Testen op antistoffen.....	24

Introductie

De continuïteit van visserij is van groot belang voor de voedselvoorziening die door de RIVM als cruciaal wordt bestempeld. Uiteraard moet dit wel op een veilige en verantwoordelijke manier gebeuren. Vanuit de rijksoverheid (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid) zijn de vragen gesteld hoe er binnen de pelagische visserij omgegaan kan worden met de beperkingen van de 1,5 meter samenleving, hoe het voorkomen/tegengaan van besmettingen op de werkvloer kan worden aangepakt, en aan welke knelpunten moeten worden gedacht. De Redersvereniging voor de Zeevisserij (RvZ) heeft gehoor gegeven aan het verzoek vanuit de rijksoverheid middels het opstellen van een leidraad/handreiking.

De reikwijdte van deze leidraad is gelimiteerd tot de pelagische trawlvisserij. Aangezien de pelagische visserijsector niet heeft stilgelegen sinds de COVID-19 uitbraak, zijn de pelagische rederijen al in een vroeg stadium in beweging gekomen door richtlijnen, instructies en protocollen te formuleren die een veilige continuering van de werkzaamheden kunnen garanderen. Om dubbel werk, maar bovenal grote differentiatie in aanpak te voorkomen is het huidige document bedoeld ter harmonisatie van de reeds opgestelde protocollen. Deze leidraad/handreiking dient als handvat geraadpleegd te worden door de rederijen, ter aanvulling (best practices) en controle (checklists) op de eigen protocollen, en waar nodig op te nemen in de bestaande continuïteitsplannen.

Voor algemene informatie over internationale (maritieme) richtlijnen en voorschriften kunnen de websites van de WHO, ILO en IMO geconsulteerd worden. Het uitgangspunt voor dit document zijn de actuele adviezen en maatregelen van het RIVM. Dit is een dynamisch stuk dat zal worden herzien wanneer er nieuwe maatregelen en richtlijnen in effect treden. De insteek is om afstand, hygiëne, bescherming, en handhaving te waarborgen. Als eerste wordt beoogd om door middel van preventieve maatregelen besmetting te voorkomen. Wanneer er sprake is van een verhoogd besmettingsrisico dienen er binnen de bedrijven maatregelen in plaats te zijn om op een veilige manier het werk te kunnen continueren. Daarnaast dienen er procedures aanwezig te zijn wanneer er sprake is van een besmetting.

Om duiding te geven aan bovenstaande uitgangspunten en de aanpak van het vraagstuk te structureren zijn de bedrijfsvoeringprocessen van de rederijen opgedeeld. Voor deze segmenten zijn er vier werkgroepen opgezet die zijn bemenst door aangewezen personen vanuit de rederijen met als doel kennis te delen en (potentiële) knelpunten te identificeren. Voor elk van deze werkgroepen zijn er checklists opgesteld. Het gaat om de volgende indeling:

1. Schepen op zee en in de haven, incl. bemanningswissel
2. Laden/lossen, opslag in vrieshuizen en de overslag/export
3. Technische diensten en technische dienstverlening
4. Kantoren

Algemene richtlijnen

RIVM

De bijzondere kenmerkende aspecten van de visserijsector vragen om zeer gerichte en expliciete instructies en protocollen. Toch zijn er een veel algemeen geldende richtlijnen die breed toepasbaar zijn binnen de pelagische tak en ook nageleefd dienen te worden. De Rijksoverheid heeft een uitgebreide hoeveelheid campagnemiddelen (posters, pamfletten etc.) met uitleg over de richtlijnen van het RIVM en praktische aanwijzingen over hoe de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Ter aanvulling, in de Annex is een overzicht te vinden hoe om te gaan met het gebruik van beschermende middelen. Richtlijnen opgesteld door het RIVM zijn via deze [link](#) zijn deze downloaden. Dit houdt o.a. in:

- Houd minimaal 1,5 meter afstand van andere mensen;
- Geef andere mensen geen hand;
- Was regelmatig je handen;
- Blijf thuis bij milde verkoudheidsklachten zoals snotteren, hoesten, keelpijn of koorts;
- Blijf thuis als je huisgenoten/ partners/ kinderen hebt met koorts;
- Als je niest of hoest, doe dat dan in je elleboogholte;
- Als je je neus snuit, gebruik dan papieren zakdoekjes en gooi deze direct weg

Blijf thuis en ga niet naar de werkplek wanneer er sprake is van:

- Neusverkoudheid
- Loopneus
- Niezen
- Keelpijn
- Lichte hoest
- Verhoging (vanaf 37,5 tot 38 graden)
- Koorts (38 graden of meer)

Aanspreekpunt/coördinator

In de eerste plaats is iedereen zelf verantwoordelijk om de regels na te leven. Om hierop toe te zien is het wenselijk één collega binnen de verschillende afdelingen als aanspreekpunt aan te wijzen. Diegene ziet toe op naleving van het protocol. Bovendien is bekend met de protocollen en spreekt – indien nodig – personen op de werklocatie aan op overtreding van de regels.

Daarnaast is het wenselijk minimaal één persoon in de organisatie aan te wijzen als corona coördinator om te zorgen dat procedures, voorlichting en overige afspraken op dezelfde wijze worden uitgevoerd en gecommuniceerd.

Algemene maatregelen

Maak een inventarisatie van de algemene maatregelen die getroffen (kunnen) worden om de continuïteit te waarborgen, zowel van de **kritieke** als van de **ondersteunende** processen binnen de verschillende bedrijfsonderdelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende maatregelen:

- Verantwoordelijkheidstoedeling
- Vervanging/mandatering
- Brede inzetbaarheid van personeel (met inachtneming van potentieel verspreidingsrisico)
- Het vormen van vaste ploegen

- Vastlegging basis- en spoedprocedures
- Contractbeheer (garanties derden)
- Gedeeld gebruik maken van faciliteiten
- Uitwijkmogelijkheden (thuiswerken).

Temperaturen

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) kan ook van toepassing zijn op temperaturen wanneer niet alleen de temperatuur gemeten wordt, maar ook iets met deze medische gegevens doet, zoals het registreren.

Het doel van temperaturen gedurende de coronacrisis is om iemand toegang te geven of te weigeren. Wanneer de temperatuur wordt gemeten en dit wordt geregistreerd of gebruikt om een toegangspoortje te open, dan valt dit onder de AVG en mag de werkgever deze medische gegevens niet inwinnen.

De AVG geldt niet als alleen de temperatuur wordt afgelezen en daar verder niets mee gebeurt. Dus als de temperatuur niet wordt geregistreerd en ook niet in een geautomatiseerd systeem terechtkomt. Ofschoon deze werkwijze niet valt onder de AVG, kan wel sprake zijn van inbreuk op de privacy wanneer andere personen kunnen zien dat bij het meten van een temperatuur van 37,7 graden of hoger de persoon geen toegang krijgt.

De beste werkwijze is de mensen die toegang willen te vragen of de temperatuur opgemeten mag worden en het resultaat op geen enkele wijze verder te registreren of te gebruiken voor toegang bij een geautomatiseerd toegangssysteem.

Richtlijn 1: schepen

Checklist protocollen

- Aanwezigheid strikte protocollen preventieve maatregelen tegen coronabesmetting voor de schepen die naar zee gaan en die op zee zijn (zie Annex I)
- Alle vissersvaartuigen dienen bij het aanmeren in de EU-havens een Maritime Declaration of Health (MDoH) paraat te hebben. De havenautoriteiten kunnen de schipper en bemanning verzoeken om de MDoH te tonen (alvorens het aandoen van de haven). Een voorbeeld van de MDoH is bijgevoegd in Annex II.
- Aanwezigheid beleid opvarenden in quarantaine plaatsen (zie protocol Radio Medische Dienst).
- Zorg ervoor dat de bemanningsleden goed zijn gebriefd voordat ze aan boord gaan van het schip. Evenzeer, zorg dat alle betrokken partners, leveranciers, en autoriteiten goed zijn geïnformeerd/geïnstrueerd over de herziene procedures.
- Een toegangsbeleid is voor niet-bemanningsleden op de schepen. Denk hierbij aan:
 - Voorkomen dat 'derden' aan boord komen, bijvoorbeeld door niet noodzakelijk onderhoud uit te stellen en proviand aan de boord te hijsen waarna de bemanning zelf de proviand opslaat op de daarvoor beschikbare plaatsen.
 - Invullen vragenlijst voordat iemand aan boord mag.
 - temperatuurmeting voordat iemand aan boord mag.
 - Voorgeschreven routing aan boord.

- Vermijding contact tussen bemanning en externen, vragenlijsten en gebruik thermometers.
- Afspraken maken over vervoer van bemanning. Denk hierbij aan:
 - Vervoer per bus, direct vanaf luchthaven naar het schip, zonder tussenstop, vice versa.
 - Dat betekent dat de bus voorzien moet zijn van sanitaire voorzieningen en afhankelijk van de reisduur eten en drinken.
 - Inachtneming van de 1,5 meter afstand, dus spreiding. Overwogen kan worden een dubbel decks bus in te zetten om voldoende bemanningsleden te kunnen vervoeren.
 - Zelf in- en uitladen van de spullen.
Geen gebruik van de airco. Ventileer de auto/personen bus door ramen te openen en zo met buitenlucht de ruimte te ventileren.

Toelichting: Conform de communicatie van de Europese Commissie van 30 maart 2020 is het toegestaan voor de uitoefening van het cruciale beroep van visserman te reizen van en naar het vaartuig. De Commissie roept lidstaten ertoe op een snelle en vlotte doorgang te garanderen. Bij het passeren van de grens bestaat er de mogelijkheid dat er een gezondheidscontrole wordt uitgevoerd.

- Bij controles aan de grens moeten alle inzittenden hun monsterboekje kunnen overleggen ter bewijsvoering dat zij daadwerkelijk visser zijn. Daarnaast is er een vervoersdocument opgesteld dat ingevuld en ondertekend aanwezig moet zijn en in geval van controle getoond kan worden. Zie voor een voorbeeld van het vervoersdocument Annex IV.
- Geef instructie over het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. Zie Annex V.
- Zorg dat persoonlijke beschermingsmiddelen die in gebruik zijn tijdig worden vernieuwd.

Toelichting: Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen dient als preventiemiddel ter voorkoming van het verspreiden van het coronavirus. Door het gebruik kan het persoonlijk beschermingsmiddel mogelijk wel in contact komen met het coronavirus. Daarom is het noodzakelijk bekend te zijn met hoe je de middelen aan en af doet en dat de persoonlijke beschermingsmiddelen tijdig vernieuwd worden.

Checklist maatregelen

- Betroffen voorzorgsmaatregelen bij het contact met in quarantaine geplaatste opvarenden (zie Annex I).
- Voldoende beschikbaarheid van:
 - Thermometers
 - Mondkapjes met bescherming met minimaal beschermingsniveau ffp 2, of KN95 maskers.
 - Beschermende schorten/kleding
 - Beschermende handschoenen voor werkzaamheden die expliciet uitgevoerd moeten worden door de bemanning met het certificaat 'Medische Zorg aan boord' / 'Medical Care'.
 - Bemanning met het certificaat 'Medische zorg aan boord' / 'Medical Care'
 - Oordoppen
 - Spatschermen
- Temperatuurmetingen laten uitvoeren door bemanning met het certificaat 'Medische zorg aan boord' / 'Medical Care', m.u.v. de schipper, plaatsvervangend schipper en de HWTK. Toelichting:

De schipper, plaatsvervangend schipper en HWTK worden gezien als cruciale posities aan boord van de schepen.

- Coördineer dagelijks de werkzaamheden die door derden aan boord worden uitgevoerd in een coördinatieoverleg aan het begin van de dag. Denk hierbij ook aan het toepassen van werkvergunningen.
- Zorg dat de accommodatie is afgesloten voor derden wanneer het schip in de haven ligt om te lossen.
- Gangway op gezette tijden naar beneden, bijvoorbeeld tussen 07:00 en 17:00 uur.
- Indien mogelijk, laat de losploeg via een aparte toegang aan boord komen, bijvoorbeeld door de gangway buiten de accommodatie toegang tot het schip te geven.
- Wanneer gekozen moet worden voor opslag van vis in koelhuizen op plaatsen waar doorgaans niet wordt opgeslagen, onderzoek tevens de mogelijkheden om bemanningswisselingen uit te voeren.
- Controleer de filters in luchtbehandelingssystemen/airco's op het gebruik van een filter dat virus-sen uit de lucht filtert. Zorg dat de recirculatie van het systeem wordt uitgezet en alleen verse buitenlucht wordt aangezogen.
- Inzake het **testen** van de bemanning (en evt derden):
 - Test in ieder geval bemanningsleden die klachten hebben en symptomen vertonen.
 - Zorg dat er een protocol is met heldere instructies voor de betrokkenen. Denk na over het moment van testen.
 - Zie Annex VI voor extra informatie ten aanzien van het testbeleid op COVID-19 in de zeevaart, zoals opgesteld door het Ministerie van IenW.

Knelpunten

- Wellicht het grootste knelpunt betreft de onzekerheid en bemoeilijkte bemanningswissels. Door de complexiteit om grenzen over te gaan worden bemanningswissels sterk bemoeilijkt. Het is daarom tot op heden ook niet mogelijk om algemeen geldende richtlijnen hiervoor op te stellen. Inmiddels zijn vissers aangemerkt als cruciaal beroep en is voor de EU een document genaamd 'Green Lanes' opgesteld dat het grensoverschrijdend verkeer voor cruciale beroepen moet versnellen, echter problemen met de beschikbaarheid van vluchten/vervoersmogelijkheden maken het voor sommige nationaliteiten onmogelijk naar het thuisland te reizen.
- Het vooralsnog ontbreken van testmogelijkheid voordat de bemanning aan boord gaat.
- Onduidelijk is hoe omgegaan moet en mag worden met personen die niet getemperatuurd willen worden.
- Potentieel tekort aan voldoende persoonlijke beschermende middelen en desinfectiemiddelen.

Richtlijn 2: laden/lossen

Checklist maatregelen

- Zorg ervoor dat er een toegangsbeleid is voor niet-bemanningsleden in de haven met als uitgangspunt vermindering van contact tussen bemanningsleden en externen. Denk hierbij aan:
 - Personeel van de stuwadoor het ruim te betreden via een personenkooi, waar dit mogelijk is. Of door de gangway buiten de accommodatie toegang tot het schip te geven. Probeer de route van de wal naar het ruim zo kort mogelijk te houden met in achtneming van het scheiden van routes (tegengestelde richtingen) van de bemanning met die van externen.

- Toegangscontrole voor iedereen die het schip wil betreden, inclusief vragenlijst en temperatuurmeting.
- Weigering van invulling of het laten opnemen van temperatuur betekent automatisch weigering van haven en/of schip. Indien een van de vragen wordt beantwoord met 'ja' wordt de schipper ingelicht.
- Ter voorkoming van besmetting met het virus is ten alle tijden privébezoek verboden.
- Verzoek externen die werkzaamheden uitvoeren op het schip of in het havengebied **op voorhand** het eigen corona protocol aan te leveren.
- Zie erop toe dat de werkzame externen goed zijn ingelicht over de te volgen coronamaatregelen van de rederij.
- Coördineer met externen het beleid rond corona zodat er afstemming is tussen het beleid van de externe organisatie en het eigen corona beleid.
- Controleer externe partijen op de naleving van het coronabeleid en de maatregelen om verspreiding van het coronavirus te voorkomen.
- Zorg dat externe organisaties zelf voor persoonlijk beschermingsmiddelen zorgen, maar controleer wel op het gebruik en de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Coördineer dagelijks de werkzaamheden die door derden aan boord en bij de koel- en vrieshuizen worden uitgevoerd in een coördinatieoverleg aan het begin van de dag. Denk hierbij ook aan het toepassen van werkvergunningen.
- Deel vaste teams van werknemers in en probeer te voorkomen dat deze teams met elkaar in contact komen (ploegvorming).
- Na het openen en borgen van de luiken dient de **eigen bemanning** een veiligheidscontrole uit te voeren. Communiceer die vooraf met de losploeg. Zorg dat de losploeg ruimte maakt voor de eigen bemanning om de veiligheidscontrole op een veilige afstand uit te voeren.
 - Zorg dat de betrokken bemanningsleden de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen dragen bij het uitvoeren van de veiligheidscontrole.
- Gebruik zoveel als mogelijk de gesloten heftrucks.
- Zorg bij overdracht van documenten voor een plexiglas scherm tussen chauffeur en medewerker die de documenten ontvangt/verstrekt. Documenten kunnen door een gleuf in het scherm overhandigd worden.
- Zorg voor sanitaire voorzieningen aan de wal voor de losploeg, zodat deze geen gebruik hoeven te maken van de accommodatiefaciliteiten aan boord.
- Werk zoveel als mogelijk gepalleteerd.
- Laat vrachtwagenchauffeurs zoveel als mogelijk in de cabine van de vrachtwagen blijven.
- Spreek duidelijk met chauffeur van de vrachtwagen af dat hij zijn lading voor vertrek kan controleren en laat eigen werknemers afstand nemen bij deze controle.
- Zorg dat de pallets zo worden neergezet dat stickeraars ieder een eigen pallet stickeren en 1,5 meter afstand kunnen houden.
- Stel, waar mogelijk aparte kantine en toilet beschikbaar voor extern personeel en externe bedrijven. Controleer de naleving van de 1,5 meter afstand. Wanneer het niet mogelijk is dat extern personeel of externe bedrijven gebruik kunnen maken van afzonderlijke faciliteiten, laat de mensen dan in hun eigen vervoersmiddelen hun lunchtijd doorbrengen.
- Geef instructie over het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. Zie Annex V.

- Zorg dat persoonlijke beschermingsmiddelen die in gebruik zijn tijdig worden vernieuwd.

Toelichting: Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen dient als preventiemiddel ter voorkoming van het verspreiden van het coronavirus. Door het gebruik kan het persoonlijk beschermingsmiddel mogelijk wel in contact komen met het coronavirus. Daarom is het noodzakelijk bekend te zijn met hoe je de middelen aan en af doet en dat de persoonlijke beschermingsmiddelen tijdig vernieuwd worden.

Knelpunten

- Laden en lossen gaat een stuk langzamer door de 1,5 meter voorschriften.
- NVWA en ISI doen op sommige plaatsen een proef met de uitvoering van inspecties waarbij ingezet wordt op risico-gebaseerd keuren. Hierbij wordt niet meer alle vis geïnspecteerd. Het zou wenselijk zijn dat deze werkwijze over de rest van Nederland wordt uitgerold.

Richtlijn 3: Technische dienst (TD)

Checklist maatregelen

- Stel onderhoud en reparaties door derden uit waar het kan.
- Voorzie de schepen van extra reserveonderdelen indien dit nodig is bij het maken van dubbele reizen.
- Voorzie bemanning van de nodige onderhoudsinstructies om onderhoud dat normaliter door derden wordt gedaan nu zelf uit te voeren.
- Stel ploegen op voor TD-personeel om zo contactmomenten onderling te minimaliseren. Dit draagt bij aan de vermindering van verspreiding en besmetting.
- Blijf zoveel mogelijk aan wal om contacten te minimaliseren.
- Werkruimte aan boord om reparaties en onderhoudswerkzaamheden te kunnen verrichten kan bijdragen aan een langer verblijf op zee.
- Controleer de filters in luchtbehandelingsystemen/airco's aan boord van de schepen en op alle werkplekken aan de wal op het gebruik van een filter dat virussen uit de lucht filtert.
- Verzoek externen die werkzaamheden uitvoeren op het schip of in het havengebied **op voorhand** het eigen corona protocol aan te leveren.
- Zie erop toe dat de werkzame externen goed zijn ingelicht over de te volgen coronamaatregelen van de rederij.
- Coördineer met externen het beleid rond corona, zodat er afstemming is tussen het beleid van de externe organisatie en het eigen corona beleid.
- Zorg dat externe organisaties zelf voor persoonlijk beschermingsmiddelen zorgen, maar controleer wel op het gebruik en de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Controleer externe partijen op de naleving van het coronabeleid en de maatregelen om verspreiding van het coronavirus te voorkomen.
- Coördineer dagelijks de werkzaamheden die door derden aan boord en binnen de walorganisatie worden uitgevoerd in een coördinatieoverleg aan het begin van de dag. Denk hierbij ook aan het toepassen van werkvergunningen. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar situaties waar afstand van 1,5 meter tot elkaar niet te organiseren is. Zorg dat deze werkzaamheden altijd werkvergunning plichtig zijn. Zorg dat in deze situaties altijd persoonlijke beschermingsmiddelen worden gedragen.

Neem dit op in de werkvergunning alsook een goede voorlichting en/of instructie voorafgaande aan de werkzaamheden.

- Wanneer werkzaamheden uitgevoerd moeten worden waar externe partijen bij betrokken zijn en de afstand van 1,5 meter tot elkaar niet geborgd kan worden, organiseer de werkzaamheden zo dat de gehele reparatie of het onderhoud door een externe partij wordt uitgevoerd en de eigen bemanning afstand kan houden. Controle of inspectie van de werkzaamheden door eigen bemanning kan plaatsvinden op het moment dat externen voldoende afstand hebben genomen. Zorg dat alle betrokkenen de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen dragen.
- Zorg dat er verlenging van certificaten op orde is. Wanneer certificaten dreigen te verlopen, vraag uitstel aan.
- Zorg voor voldoende gekwalificeerde beschermingsmiddelen voor TD personeel.
- Geef instructie over het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen, zie hiervoor Annex V.
 - Zorg dat persoonlijke beschermingsmiddelen die in gebruik zijn tijdig worden vernieuwd.

Toelichting: Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen dient als preventiemiddel ter voorkoming van het verspreiden van het coronavirus. Door het gebruik kan het persoonlijk beschermingsmiddel mogelijk wel in contact komen met het coronavirus. Daarom is het noodzakelijk bekend te zijn met hoe je de middelen aan en af doet en dat de persoonlijke beschermingsmiddelen tijdig vernieuwd worden.

Knelpunten

- Het werk wat nu verricht wordt in de werf gaat een stuk trager. Normaliter werken er zo'n 100 man tegelijk en nu maar 40. Bovendien werken veel verschillende aannemers gelijktijdig aan een schip. Dit kan onduidelijkheden geven met het te volgen beleid. Coördinatie is noodzakelijk hierin.
- Maximaal aantal draaiuren van machines. Wanneer machines tegen het maximaal aantal draaiuren komen, dient een onderhoudsbeurt gepleegd te worden. Hier ontstaan vraagtekens wat dit betekent voor de continuïteit en ook wat de positie van de verzekeringen hierin is.

Richtlijn 4: kantoren

Checklist protocollen & maatregelen

- Aanwezigheid van heldere instructies en procedures voor werknemers.
 - Maak een rooster voor kantoordagen van medewerkers, uitgaande van maximaal% van het personeelbestand op 1 dag. Overweeg te werken met een online planningstool die werkplekken eenvoudig in kan delen.
 - Verzoek risicogroepen (langer) thuis te werken.
 - Zorg dat leidinggevende frequent contact houden met thuiswerken om te informeren naar de werkzaamheden, het contact met anderen en het welzijn van de medewerkers.
 - Organiseer geen fysieke personeelsbijeenkomsten.
 - Laat medewerkers en bezoekers voor zover mogelijk met eigen vervoer komen.
 - Voer, waar mogelijk, flexibele werktijden in en spreid de in- en uitstroom van medewerkers.
 - Beperk (binnenlandse) dienstreizen zo veel mogelijk, zeker met het openbaar vervoer.
 - Beperk ook reizen tussen locaties tot het minimum.

- Altijd 1,5 meter afstand bewaren. Wanneer dit niet mogelijk is denk aan plexiglazen schotten of werken in shifts.
- Zorg voor vaste werkplekken, dus **geen** flexplekken.
- Voorkom fysieke vergaderingen en benut de digitale vergadermogelijkheden
- Maak afspraken over lunch (plaats en/of spreiding tijd), hygiëne maatregelen, vervoer, en vergaderingen.
- Maak hygiëne-afspraken over het gebruik van koffiemachines, kopieerapparaten, en printers. Deel niet je werkbenodigdheden als pennen, nietmachines, en toetsenborden. Denk aan het gebruik van plastic placemats om onder de toetsenborden en muizen te leggen of maak je toetsenbord en muis regelmatig goed schoon.
- Ventileer de werkruimtes met buitenlucht en zet recirculatie uit bij het gebruik van luchtbehandelingssystemen.
- Zorg voor spreiding op de werkvloer. Geen menging tussen afdelingen, zoveel mogelijk op afstand en via gebruik van telefoon en email.
- Volg RIVM instructies wat betreft de hygiëne.
- Zorg ervoor dat medewerkers weten wat er van ze verwacht wordt wanneer ze thuis blijven.
- Zorg voor voldoende desinfectiemiddelen op de werkvloeren.
- Maak gebruik van pamfletten met instructies en plaats deze op zichtbare plekken, breng waar nodig belijningen aan, en zorg voor van papieren handdoeken.
- Maak afspraken over:
 - Aanwezigheid van heldere instructies en procedures voor bezoekers. Beperk bezoekers tot een minimum. Ze zijn alleen welkom op afspraak op een rustig tijdstip.
 - Aanwezigheid van heldere instructies en procedures voor leveranciers.
- Geef instructie over het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. Zie Annex V.
 - Zorg dat persoonlijke beschermingsmiddelen die in gebruik zijn tijdig worden vernieuwd.

Toelichting: Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen dient als preventiemiddel ter voorkoming van het verspreiden van het coronavirus. Door het gebruik kan het persoonlijk beschermingsmiddel mogelijk wel in contact komen met het coronavirus. Daarom is het noodzakelijk bekend te zijn met hoe je de middelen aan en af doet en dat de persoonlijke beschermingsmiddelen tijdig vernieuwd worden.

Knelpunten

- Gebrek van continuïteit door het op afstand werken. Door het missen van informatie duurt het een stuk langer om het e.e.a. afgestemd te krijgen tussen afdelingen. Een manier om hiermee om te gaan is om te kijken naar de grootte van afdelingen en ruimtes om zo de personen toch fysiek bij elkaar te kunnen brengen. Dat betekent dus ook prioriteren in afdelingen die makkelijker functioneren op afstand dan anderen.

Annex

Annex I: voorbeeld protocol preventieve maatregelen schepen

- Alle bemanningsleden wordt verzocht vóór vertrek naar het schip, dus thuis, al hun temperatuur te meten. Bij koorts (38,0°C en hoger) zal het bemanningslid thuis moeten blijven en contact moeten opnemen met bemanningszaken. De schippers wordt verzocht dit via de bemannings-app aan de bemanning door te geven. De afdeling bemanningszaken zal dit ook telefonisch doorgeven aan de bemanningsleden die naar het schip moeten komen.
- Van alle bemanningsleden wordt vóór zij aan boord gaan, bij het wachthuisje opnieuw de temperatuur gemeten. Bij verhoging mag het bemanningslid niet aan boord gaan en moet hij contact opnemen met bemanningszaken.
- Ook de bemanningsleden die voor vertrek al aan boord zijn wordt voor vertrek de temperatuur gemeten. Daarbij wordt dezelfde lijn gevolgd als bij punten hierboven.
- Van de gehele bemanning wordt op zee dagelijks de temperatuur gemeten. Bij temperaturen van 38,0° C en hoger (koorts) wordt volgens de eerste toegezonden beslis-boom gehandeld. Van bemanningsleden die een temperatuur hebben vanaf 37,5°C (verhoging) moet de temperatuur drie keer per dag gemeten worden om te weten of er sprake is van verhoging.
- Wie bij zichzelf ziekteverschijnselen bemerkt, moet dit onmiddellijk melden aan één van degenen die belast zijn met de medische zorg aan boord. Het is erg belangrijk dat deze instructie wordt opgevolgd en dat niet gewacht wordt met melden omdat men denkt dat het wel meevalt of slechts om een verkoudheidje gaat!
- De **beslisboom (zie bijgaand schema)** houdt in dat in het geval iemand ziekteverschijnselen vertoont onmiddellijk contact wordt gezocht met de Radio Medische Dienst (RMD). Duiden de ziekteverschijnselen inderdaad op een besmetting met het coronavirus, dan zal de RMD in samenspraak met lokale autoriteiten proberen of het betrokken bemanningslid in de nabijheid aan wal kan en daar de vereiste medische zorg kan ontvangen.
- Degenen met het certificaat medische zorg aan boord, met uitzondering van de schipper, eerste stuurman en hoofdwerktuigkundige, worden aangewezen om eventuele patiënten te helpen. Hun taak omvat daarnaast ook het opnemen van de temperaturen van alle bemanningsleden.
- Het is belangrijk dat bemanningsleden tijdens de reis zoveel mogelijk afstand van elkaar bewaren. Als het mogelijk is ten minste 1,5 meter. De schipper moet hiertoe zo adequaat mogelijke maatregelen voor nemen. Te denken valt aan eten in groepen, eten ophalen per persoon in plaats van in een rij, niet meer dan twee man tegelijk in de rookruimte, bekijken of aan de sorteerband zoveel mogelijk tussenruimte in acht genomen kan worden, et cetera.
- Het is belangrijk dat de schipper het toezicht op naleving van de instructies goed organiseert en zich regelmatig op de hoogte stelt van de gang van zaken.

Annex II: voorbeeld van Maritime Declaration of Health (MDoH)

Maritime Declaration of Health

Question	Answer
<i>Date of issue</i>	
<i>Fishing vessel's number and name</i>	
<i>IMO number</i>	
<i>Gross tonnage</i>	
<i>Length (L)</i>	
<i>Nationality of the fishing vessel</i>	
<i>Arriving from</i>	
<i>Last port of call</i>	
<i>Date of Last Call</i>	
<i>Destination</i>	
<i>Skipper's full name</i>	
<i>Valid Ship Sanitation Control Exemption Certificate/Ship Sanitation Control Certificate?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>Issued at</i>	
<i>Date of issue</i>	
<i>Re-inspection required?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>Has the fishing vessel visited an affected area identified by the World Health Organization?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>If yes, port of visit</i>	
<i>If yes, date of visit</i>	
<i>List ports of call from commencement of the voyage with dates of departure, or within 30 days, whichever is shorter</i>	☐ See the attached schedule
<i>List crew members, passengers and other persons who have joined the fishing vessel since the voyage began or within thirty days, whichever is shorter, including all ports/countries visited in this period</i>	☐ See the attached crew list ☐ See the attached passenger list
<i>Number of crew on board</i>	

Question	Answer
<i>Number of passengers on board</i>	
Health questions	
<i>(1a) Has any person died on board during the voyage otherwise than as a result of accident?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(1b) If yes, state particulars in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(2a) Is there on board or has there been during the voyage any case of disease which you suspect to be of an infectious nature?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(2b) If yes, state particulars in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(3a) Has the total number of ill passengers during the voyage been greater than normal/expected?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(3b) How many ill persons?</i>	
<i>(4a) Is there any ill person on board now?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(4b) If yes, state particulars in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(5a) Was a medical practitioner consulted?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(5b) If yes, state particulars of medical treatment of advice provided in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(6a) Are you aware of any condition on board which may lead to infection or spread of disease?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(6b) If yes, state particulars in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(7a) Has any sanitary measure been applied on board (e.g. quarantine, isolation, disinfection or decontamination)?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(7b) If yes, specify type, place and date in an attached schedule</i>	☐ See the attached schedule
<i>(8a) Have any stowaways been found on board?</i>	☐ Yes ☐ No
<i>(8b) If yes, where did they join the vessel (if known)?</i>	
<i>(9) Is there a sick animal or pet on board?</i>	☐ Yes ☐ No
<p>Note: In the absence of a surgeon, the Skipper should regard the following symptoms as grounds for suspecting the existence of a disease of an infectious nature:</p> <p>(a) fever, persisting for several days or accompanied by: (i) prostration, (ii) decreased consciousness, (iii) glandular swelling, (iv) jaundice, (v) coughing, (vi) unusual bleeding, or (vii) paralysis;</p> <p>(b) with or without fever: (i) any acute skin rash or eruption, (ii) severe vomiting (other than sea sickness), (iii) severe diarrhoea, or (iv) recurrent convulsions.</p>	
<p>I hereby declare that the particulars and answers to the questions given in this Maritime Declaration of Health (including the schedule) are true and correct to the best of my knowledge and belief.</p>	

Question	Answer
<i>Signature of the Skipper</i>	Place signature here
<i>Date of signature</i>	

= Tick box as applicable

Schedule to the Maritime Declaration of Health

Ports of call from commencement of the voyage with dates of departure, or within 30 days, whichever is shorter:

Not applicable.

Particulars relating to health question (1a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (2a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (3a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (4a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (5a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (6a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (7a):

Not applicable.

Particulars relating to health question (8a):

Not applicable.

Annex III: maatregelen Radio Medische Dienst

- Zeevarenden zijn in principe gezonde (en medisch gekeurde) mensen zonder ernstige aandoeningen. Het risico op ernstige complicaties bij zeevarenden is om die reden beperkt.
- Bemanningswisselingen kunnen een potentiële bron zijn van besmetting zijn.
- Ingeval een opvarende last krijgt van hoesten óf niezen óf koorts dient hij geïsoleerd te worden in zijn hut. Als hij een hut deelt met anderen moet een andere oplossing worden gevonden zodat hij alleen in een ruimte verblijft. Dit kunt u zelf doen/toepassen, hiervoor hoeft u geen contact op te nemen met een Radio Medische Dienst (TMAS/RMA).
- Ernstige gevallen (behalve hoesten, niezen of koorts ook een algemeen zieke indruk makend of benauwdheidsklachten) moeten wel worden voorgelegd aan een Radio Medische Dienst TMAS/RMA).
- Persoonlijke beschermingsmaatregelen zoals het gebruik van een mond-neus-masker, spatbril en plastic schort zijn, analoog aan de adviezen voor zorgpersoneel, alleen noodzakelijk voor zeevarenden die medische zorg moeten verlenen aan potentieel besmette opvarenden.
- In Nederland en de meeste andere landen wordt de Maritime Declaration of Health gebruikt om eventuele infectieziekten te melden aan de (haven)autoriteiten. In sommige landen wordt gewerkt met een gele (quarantaine) vlag. Dit is in Nederland niet noodzakelijk.
- Alle zeeschepen dienen tijdig een correct ingevuld MDoH in te sturen. Vermeld duidelijk: - eventuele klachten van bemanningsleden die relevant zijn - eventueel aan boord getroffen maatregelen (zoals isolatie) - of er contact is geweest met een Radio Medische Dienst en waarom (TMAS/RMA).
- Als MDoH tijdig is opgestuurd kan een schip elke NL haven aanlopen.
- Zodra een schip een MDoH heeft ingestuurd en deze beoordeeld is door de GGD of andere relevante instantie in geval van een buitenlandse haven, wordt aan de kapitein aangegeven of extra maatregelen nodig zijn.

Certificate

NATIONAL AND INTERNATIONAL FISHERMEN TRAVELLING TO AND FROM THEIR FISHING VESSELS

Communication from the European Commission
C(2020) 2051 final of 30 March 2020
Guidelines concerning the exercise of the free movement of workers during COVID-19 outbreak

It is hereby confirmed that the following person(s) carries/carry out the vital profession of fisherman providing essential seafood within the European Union and internationally and is/are therefore entitled to smooth transport and smooth border crossing(s) within the European Union:

Name and surname(s)	Birthdate	Place of Residence

At the request of an authorized person the above-mentioned person(s) shall produce one's valid seaman's book or similar official document.

Place of issue	
Date of issue	
Name of issuing organization	
Name of signatory	
Signature	<i>Place signature below this point</i>

Annex V: gebruik beschermende middelen

Gebruik jasschort

- Aantrekken jasschort lange mouw: steek de armen in de mouwen en maak het schort vast in overeenstemming met de instructies van de fabrikant.

Toelichting: zorg dat het jasschort de werkkleding rondom bedekt van de hals/nek tot over de knieën.

- Verwissel beschermende kleding als deze verontreinigd is. Trek, na gebruik of bij verwisselen, de beschermende kleding uit door deze voorzichtig binnenste buiten te keren en op te rollen. Zorg daarbij dat de buitenkant van de beschermende kleding niet in contact komt met de huid of de omgeving.

Motivatie: deze werkwijze verkleint de kans op besmetting van de handen/huid en van de omgeving.

- Pas direct aansluitend handhygiëne toe.
- Voer beschermende wegwerpkleding na gebruik af als gewoon afval conform het afvalstoffenbeleid van de instelling.

Gebruik mondkapjes

- Houd bij de aanschaf van een ademhalingsbeschermingsmasker rekening met het draagcomfort zoals: type bandjes en de stevigheid van het filtermateriaal.
- Train werknemers in het juiste gebruik van een ademhalingsbeschermingsmasker.
- Zet een ademhalingsbeschermingsmasker type FFP2 op vóór het binnengaan van de ruimte waarin de (mogelijk) besmettelijke zich bevindt.
- Zet een ademhalingsbeschermingsmasker op volgens voorschrift van de fabrikant en zorg daarbij dat:
 - het flexibele gedeelte van het ademhalingsbeschermingsmasker goed is aangedrukt op de neusbrug;
 - het middengedeelte van het ademhalingsbeschermingsmasker voor de mond en over de neus valt;
 - de onderzijde van het masker onder de kin valt.

Toelichting: zorg, op de plaats van gebruik, voor instructies over het opzetten en verwijderen van het lokaal gebruikte type ademhalingsbeschermingsmasker, bij voorkeur door gebruik van afbeeldingen.

Opmerking: baarden en/of snorren kunnen een goede aansluiting van het ademhalingsbeschermingsmasker op het gezicht belemmeren waardoor een ademhalingsbeschermingsmasker mogelijk minder bescherming biedt.

- Verwissel een ademhalingsbeschermingsmasker:
 - zodra de maximale tijdsduur, zoals voorgeschreven door de fabrikant, wordt overschreden of eerder zodra:
 - de ademhaling beduidend zwaarder wordt;
 - het ademhalingsbeschermingsmasker vochtig is.

Toelichting: als het masker vochtig is neemt de filterende werking van het filtermateriaal van het ademhalingsbeschermingsmasker af.

- Verwijder, na gebruik of bij verwisselen, het ademhalingsbeschermingsmasker FFP2 altijd buiten de ruimte waarin (mogelijk) besmetting kan plaatsvinden.

- Verwijder het ademhalingsbeschermingsmasker volgens voorschrift van de fabrikant en raak daarbij de voorkant van het masker niet aan met de handen.
Motivatie: deze werkwijze verkleint de kans op blootstelling aan micro-organismen in de lucht en op contaminatie van de handen.
Toelichting: gebruik een eenmaal verwijderd ademhalingsbeschermingsmasker niet opnieuw in verband met de kans op besmetting.
- Pas direct aansluitend handhygiëne toe.
- Voer een ademhalingsbeschermingsmasker na gebruik af als gewoon afval.

Gebruik beschermende bril (ruimzichtbril)

- Plaats de beschermende bril voor de ogen en zorg dat het de ogen bedekt en goed aansluit op het gezicht.
- Verwissel de beschermende bril direct als deze verontreinigd/nat is.
- Verwijder, na gebruik of bij verwisselen, de beschermende bril door deze bij de pootjes beet te pakken, raak daarbij de voorkant van de beschermende bril niet aan met de handen.
Motivatie: dit verkleint de kans op besmetting van de handen.
Toelichting: haal bij een beschermende bril met verwisselbare glazen direct na het afdoen van de bril de verwisselbare glazen uit de bril en voer deze af als gewoon afval conform het afvalstoffenbeleid van de instelling, tenzij anders is voorgeschreven.
- Pas direct aansluitend handhygiëne toe.
- Wees bij een beschermende bril met verwisselbare glazen extra alert op het direct aansluitend toepassen van handhygiëne omdat de glazen verontreinigd kunnen zijn.
- Reinig en desinfecteer (het deel van) een beschermende bril voor hergebruik na gebruik volgens voorschrift van de fabrikant met een desinfectans dat voor dit doeleinde is toegelaten.
- Voer een wegwerp beschermende bril na gebruik af als gewoon afval conform het afvalstoffenbeleid van de instelling.

Gebruik handschoenen

- Pas, voorafgaand aan het aantrekken van handschoenen, altijd handhygiëne toe.
Opmerking: het dragen van handschoenen vervangt nooit het uitvoeren van handhygiëne.
 - Vochtige handen vergroten de kans op huidirritatie.
 - Voorkom dat de handschoenen tijdens het gebruik in contact komen met:
 - het eigen gezicht;
 - de kleding;
 - andere persoonlijke beschermingsmiddelen;
 - omgevingsmaterialen zoals deurknoppen, apparatuur, toetsenborden, enz. die ook door anderen (zonder handschoenen) gebruikt kunnen worden.
 - Verwissel de handschoenen:
 - tussen twee handelingen in als de volgende handeling 'schoner' is dan de voorgaande handeling;
 - direct als deze zichtbaar verontreinigd, kapot of nat zijn.
- Toelichting: er wordt in principe van schoon naar vuil gewerkt. Maak, indien van toepassing, eerst de 'vuilere' werkzaamheden af alvorens de handschoenen te verwisselen. Bij een natte handschoen is er kans op huidirritatie.

- Pas bij het verwisselen van handschoenen handhygiëne toe.
- Pas nooit handhygiëne toe op gehandschoende handen, ook niet als alternatief voor het verwisselen van handschoenen.

Motivatie: wegwerphandschoenen zijn voor eenmalig gebruik waardoor hergebruik niet is toegestaan en het toepassen van handhygiëne op gehandschoende handen heeft mogelijk invloed op de doorlaatbaarheid van de handschoenen.

- Trek, na gebruik en bij verwisselen, de 1e handschoen uit door deze ter hoogte van de handpalm met de andere, nog gehandschoende hand, vast te pakken, omhoog te trekken van de huid af en vervolgens van de hand af te schuiven. Zorg dat de gehandschoende hand daarbij de huid niet aanraakt. Trek de 2e handschoen uit door deze, met de nu ongehandschoende andere hand, bij de opening voorzichtig aan de binnenzijde beet te pakken en de handschoen binnenste buiten te keren terwijl je deze van de hand schuift. Zorg dat de niet gehandschoende hand daarbij de buitenzijde van de handschoen niet aanraakt. Motivatie: deze werkwijze verkleint de kans op contaminatie van de huid/handen.
- Pas direct aansluitend handhygiëne toe.
Motivatie: handhygiëne is nodig omdat de handen ook tijdens het gebruik van handschoenen besmet kunnen raken doordat de handschoenen gaatjes hebben, kapotgaan tijdens het gebruik of door onbedoeld contact van de handen met de buitenzijde van de handschoen bij het uittrekken.
- Voer de handschoenen na gebruik af als gewoon afval conform het afvalstoffenbeleid van de instelling.

Annex VI: Testen op COVID-19 besmetting in de zeevaart

Inleiding

De zeevaart (koopvaardij, waterbouw en visserij) is een vitale sector met als specifieke werkomstandigheid dat bemanningsleden lange tijd achtereen relatief dicht bij elkaar leven en werken en verstoken zijn van gespecialiseerde medische hulp aan wal. Het maximaal reduceren van de kans op een uitbraak van besmetting met COVID-19 aan boord is daardoor van groot belang. De vraag of en zo ja hoe het testen van bemanningsleden hier aan bij kan dragen dient zich aan. Deze notitie is een aanzet tot het beantwoorden van deze vraag. Dit concept wordt voorgelegd aan de branche en aan het RIVM in de hoop dat dit een bijdrage levert aan het snel bereiken van consensus over testen op COVID-19 besmetting van zeevarenden werkzaam op zeeschepen onder NL vlag.

Uitgangsprincipes en randvoorwaarden

De volgende (inter)nationale leidraden en informatie bieden een goed uitgangspunt:

- IMO Coronavirus (COVID-19) Guidance for ship operators for the protection of the health of seafarers
- IMO Preliminary list of recommendations for Governments and relevant national authorities on the facilitation of maritime trade during the COVID-19 pandemic
- IMHA Testing seafarers on COVID-19
- Kennisnieuwsbrief-covid19-en-arbeidsgerelateerde-zorg.pdf
- Basale kennis over testen op COVID-19 (OLVG)

Belangrijke randvoorwaarden voor het inzetten van een test zijn:

- Betrouwbaarheid (sensitiviteit en specificiteit).
- Proportionaliteit (voordeel van de test in relatie tot de belasting).
- Beschikbaarheid.
- Voldoen aan privacy regelgeving (AVG). De volgende vier testen worden hier besproken:
- Temperatuur meten.
- PCR-test.
- Testen op antistoffen.

Vragenlijst

Het aanmonsteren van bemanningsleden met klachten aan de luchtwegen en/of verhoging van de temperatuur en bemanningsleden die een verhoogde kans hebben op een COVID-19 besmetting, t.g.v. recent contact met een besmettelijk persoon, vormt een onverantwoord risico. Navraag hiernaar voor het aanmonsteren dan wel voordat men aan boord komt is zinvol en proportioneel, maar mag vanuit de AVG alleen uitgevoerd worden door een medisch bevoegd persoon, bijvoorbeeld de bedrijfsarts.

Advies: Overweeg voor het aanmonsteren, dan wel aan boord gaan, de bemanning te bevragen op symptomen en recent contact met een besmet persoon door een medisch bevoegd persoon, bijvoorbeeld de bedrijfsarts.

Voorbeeld vragen te gebruiken voor aanmonsteren:

- Vertoont u op dit moment één of meerdere van de volgende symptomen:
- luchtwegklachten als neusverkoudheid of hoesten, benauwdheid of koorts?

- Bent u in de afgelopen twee weken in contact geweest met een COVID-19 geïnfecteerde of met iemand die naderhand geïnfecteerd geweest bleek te zijn?

PCR-test

Het aantonen van een actieve COVID-19 infectie is mogelijk met een PCR-test. Hierbij wordt met een speciaal wattenstaafje monsters genomen uit de neus- en keelholte. Na oplopen van een infectie is het virus een aantal dagen nog niet aantoonbaar (fase 1), bij COVID19 wordt dit geschat op 4-7 dagen. Iemand kan dus negatief testen met de PCR-test en toch een beginnende infectie onder de leden hebben en besmettelijk zijn. Twee achtereenvolgende testen op bijvoorbeeld dag één en dag drie geeft alweer betere informatie. Het zinvol inzetten van de PCR-test in de zeevaart is mogelijk voor het aanmonsteren en aan boord.

Als iemand kort voor het aanmonsteren lichte klachten heeft gehad die kunnen duiden op een COVID-19 infectie en/of in contact geweest is met een corona patiënt (positief antwoord op de in de alinea over de vragenlijst gestelde vragen) dan kan het verrichten van een PCR-test ondersteuning bieden bij de besluitvorming om al dan niet iemand aan te laten monstren.

Inzetten PCR-test, voorbeeld 1

Op vrijdag, tussen de middag, komt een kotter met vijf bemanningsleden terug na vijf dagen vissen. Volgens planning zullen zij maandag ochtend vroeg weer met dezelfde bemanning uitvaren. Een van de bemanningsleden had de afgelopen dagen aan boord een hoest, was neusverkouden en een beetje kortademig. Inmiddels zijn die klachten zo goed als over. Als het aan hem ligt gaat hij maandag gewoon weer aan de slag. Enkele collega's zijn ongerust hierover. Een PCR-test op vrijdag middag met een uitslag lijkt een zinvolle interventie.

Inzetten PCR-test, voorbeeld 2

Een koopvaardijship vertrekt over zes dagen voor een reis van enkele maanden. Voor het aanmonstren wordt bij de bemanning navraag gedaan naar recente symptomen en contacten met besmette personen. De buurman van een machinist heeft recent een ernstig verlopende COVID-19 besmetting doorgemaakt met enkele dagen opname in een ziekenhuis. Inmiddels is de buurman thuis en verloopt zijn herstel goed. De machinist heeft hem de afgelopen week een paar keer opgezocht en heeft geen gezondheidsklachten. Is het verstandig hem zonder nader onderzoek aan te laten monstren? Of heeft een PCR-test met een herhaling na enkele dagen de voorkeur?

Als er een betrouwbare PCR zelf test beschikbaar is zou deze aan boord nuttig kunnen zijn bij de behandeling van zeevarenden met symptomen die passen bij een COVID-19 besmetting. Twee opeenvolgende negatieve uitslagen (met enkele dagen tussenpozen) sluit een COVID-19 besmetting weliswaar niet met zekerheid uit maar biedt in zo'n situatie wel degelijk houvast voor de besluitvorming om al dan niet een extra haven aan te doen / om te varen.

De beschikbaarheid van de PCR test is wereldwijd beperkt en wisselt per regio. In Nederland coördineert het RIVM het gebruik van de PCR test. Het huidige testbeleid in Nederland is gericht op bepaalde patiënten uit risicogroepen en zorgmedewerkers die kwetsbare groepen verzorgen. In de nabije

toekomst zal het testbeleid stapsgewijs uitgebreid worden en zullen ook andere groepen in aanmerking komen voor het inzetten van de PCR test. De scheepvaart sector is goed in beeld bij het RIVM.

Advies voor schepen in het buitenland: de PCR-test voor aanmonstere op indicatie uitvoeren, bij zeevarenden met recente klachten, die passen bij een COVID-19 infectie, en/of recent contact met een COVID-19 geïnfecteerde.

Advies voor schepen in Nederland: als er een indicatie lijkt te zijn voor het gebruik van een PCR test bij een individuele zeevarende met recente klachten neem dit dan op met de plaatselijke GGD.

Advies: De zinvolheid van een PCR zelftest aan boord nader uitzoeken.

Testen op antistoffen

Naast de PCR-test, die genetisch materiaal van het virus aantoon, zullen binnenkort testen beschikbaar komen die antistoffen tegen COVID-19 aan kunnen tonen. Met deze testen kan aangetoond worden of iemand een COVID-19 infectie doorgemaakt heeft. Op dit moment heeft hooguit enkele procenten (schatting d.d. 16 april 3%) van de bevolking een COVID-19 infectie doorgemaakt, is er nog weinig zicht op de kwaliteit van deze testen en is de beschikbaarheid zeer beperkt. Er is bovendien nog erg weinig bekend over de consequenties van de aanwezigheid van antistoffen.

Advies: Op de korte termijn is er geen specifieke indicatie voor het testen op COVID-19 antistoffen in de zeevaart.